

ПОЛИТИКА НА КОНКОРДИЯ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Закрила на детето в КОНКОРДИЯ

"Всички деца имат еднакви права, независимо от това кои са, къде живеят, какъв език говорят, каква е религията им, какво мислят, как изглеждат, как се идентифицират, дали имат увреждания, дали са богати или бедни, и независимо от това кои са родителите им или какво вярват и правят техните семейства. Нито едно дете не трябва да бъде третирано несправедливо по каквато и да е причина."

Одобрено от Управителния съвет на КОНКОРДИЯ социални проекти

Виена, 22 март 2018 г.

(преразгледан и одобрен през декември 2023 г.)

Настоящият документ е разработен от г-жа Мирела Лаврич и редактиран от г-жа Мартина Райчинова, под ръководството на отдел "Програми и проекти" на КОНКОРДИЯ Социални проекти, с подкрепата на старшия съветник по програмата, г-жа Ева Оконофуа и Международния мениджърски екип. Изказваме своята благодарност на всички деца, родители, доброволци, колеги и партньори от всички страни на КОНКОРДИЯ, които работиха в качеството си на вътрешни консултанти и които споделиха своята обратна връзка и допринесоха с мнения, становища и препоръки.

Съдържание

Предговор от Управителния съвет	3
1. Въведение	
1.1. За КОНКОРДИЯ Социални проекти	4
1.2. Изявление на КОНКОРДИЯ Социални проекти относно закрилата на детето	5
1.3. За този документ	5
2. Принципи, залегнали в основата на Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ	5
3. Целите на Политиката за закрила на детето	6
4. Приложимо законодателство	7
5. Определения	8
6. Превантивни действия	9
6.1. Човешки ресурси	10
6.1.1. Персонал	10
6.1.2. Доброволци	11
6.1.3. Членове на Управителния съвет	11
6.1.4. Повишаване на осведомеността, обучение и надзор	11
6.2. Изграждане на проекти и програми, безопасни за деца	12
6.2.1. Подход, насочен към детето	12
6.2.2. Оценка на риска	13
6.2.3. Създаване на нови проекти	13
6.2.4. Партньори	14
6.3. Медии и комуникации	14
6.4. Източници на средства	15
6.5. Посетители	15
6.6. Използване на информационни технологии	16
7. Ответни действия	16
7.1. Докладване и отговор на твърдения за насилие над деца	16
7.2. Отчетност, мониторинг и преглед на спазването на Политиката за закрила на детето	16
8. Кодекс на поведение	17
9. Приложения:	
Декларация за ангажираност с Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ	19
Приложение 1: Определения и разпознаване на признаците на насилие	20
Приложение 2: Кодекс на поведение	24

Предговор от Управителния съвет

С представената тук Политика за закрила на детето Управителния съвет на КОНКОРДИЯ Социални проекти изпраща ясен сигнал към децата, младите хора и семействата, които са ни поверени. А именно: да направим всичко, което е по силите ни, за да защитим децата от всякаква форма на насилие, да разработваме и прилагаме непрекъснато иновативни мерки и да запазим КОНКОРДИЯ като организация, която е безопасна за децата.

Тази Политика, която е адресирана до всички служители, доброволци, сътрудници и отговорни институции, изяснява определенията, които имаме за насилието, съществуващите механизми за намеса и превенция на насилието във и извън организацията, както и конкретните насоки за действие, които изискваме, за да могат децата да имат безопасно, щастливо и самоопределящо се детство и юношество в услугите, предоставяни от КОНКОРДИЯ, както и в близкото им обкръжение.

Поемаме ангажимент за редовна оценка на предприетите мерки и стандарти за включване на всички служители на КОНКОРДИЯ при управлението на човешките ресурси.

С гордост заявяваме, че много от мерките за закрила на детето вече се прилагат в организацията от години, а настоящата Политика за закрила на детето ги консолидира официално в писмена форма. По време на разработването на този документ проведохме консултации и интервюта с децата, юношите и семействата, за които се грижим, както и със служителите на КОНКОРДИЯ, затвърждавайки значимостта на темата за организацията.

Освен това тази Политика се стреми да отговори на променящите се обстоятелства, които децата изпитват в момента в своята среда, независимо дали става въпрос за ново законодателство като Закона за защита на личните данни или за масовото използване на социалните медии, което представлява голямо предизвикателство не само в ежедневната работа с деца, но и в комуникацията със съмишленици, и налага внимателно преразглеждане и частично преориентиране на прилаганите мерки.

Политиката включва специален Кодекс за поведение и списък с мерки, които служителите на КОНКОРДИЯ трябва да предприемат в случай на съмнение за насилие над деца.

Всички хора, работещи в социалните проекти на КОНКОРДИЯ, много добре осъзнават, че защитата на поверените ни деца е от най-голяма важност в ежедневните предизвикателства на работата ни във всички области и се нуждае от моменти на критичен размисъл и смели стъпки отново и отново в ежедневието.

Благодарим на всички поддръжници на КОНКОРДИЯ за това, че ни помагат и уважават нашата позиция!

Ула Конрад

Член на Управителния съвет

1. Въведение

Насилието над деца е международно явление¹, което се проявява в различни среди и общества. Деца от всички възрасти са изложени на риск да преживеят или да станат свидетели на насилие, домашно насилие, тормоз в училище, както и на сексуално, психологическо или икономическо насилие, което може да се случи в ежедневната им среда: у дома, в училище, в центрове за подкрепа, на улицата, в кризисни центрове или по време на училищни екскурзии. Извършителите могат да бъдат техните родители, други членове на семейството, приемни родители или други лица, полагащи грижи за децата, учители, медицински персонал или други деца. Някои деца са особено уязвими към насилие поради своя пол, раса, етнически произход, увреждане, сексуална ориентация, религиозни убеждения или социално положение. Като възрастни и като професионалисти ние сме длъжни да работим усилено за предотвратяване на злоупотребата с деца, да обръщаме голямо внимание и да разпознаваме признаците на злоупотреба и промяна в поведението, както и да реагираме на тези признаци своевременно и по подходящ начин.

1.1. За КОНКОРДИЯ Социални проекти

КОНКОРДИЯ Социални проекти (наричана по-долу КОНКОРДИЯ) е международна, независима неправителствена организация, която присъства в Австрия, България, Косово, Румъния, Република Молдова, Германия и Швейцария. Националните офиси във всяка страна предоставят социални и образователни услуги, посветени на подпомагането на деца, юноши и семейства в нужда по пътя им към независим и отговорен живот. КОНКОРДИЯ работи с различни целеви групи и предоставя разнообразни услуги. Ние укрепваме семействата в риск и предотвратяваме раздялата на семействата с помощта на нашите услуги в дневните центрове и работа в общностите на терен. Подкрепяме деца и юноши, които са разделени от семействата си по различни причини и имат остра нужда от безопасна и пълноценна семейна среда чрез нашите услуги от семеен тип. КОНКОРДИЯ помага на деца и майки с малки деца, преживели насилие, като им предлага защитено настаняване в кризисни центрове и осигурява спешни интервенции при спешни случаи на закрила. Подкрепяме юноши и млади хора с фокус върху образователния компонент и развиването на житейски умения по пътя им към самостоятелен живот, чрез предлагане на услуги в центрове за професионално обучение, центрове за развитие на житейски умения, преходни и наблюдавани жилища.

Нашата мисия и визия

- КОНКОРДИЯ е международна, независима организация за подкрепа, ангажирана да помага на деца, младежи и семейства в нужда.
- КОНКОРДИЯ съпътства децата и младежите по пътя им към самостоятелен живот. Ние създаваме възможности чрез образование и професионално обучение и помагаме на младите хора да придобият необходимите умения за независим и достоен живот извън маргинализация.
- Дейностите на КОНКОРДИЯ допринасят за преодоляване на бедността, повтаряна от поколение на поколение. Ние отиваме там, където нуждата е най-голяма.

¹ Според "Прекратяване на насилието в детството": Световен доклад за 2017 г. на глобалната инициатива "Познай насилието в детството", почти 75% от всички деца са подложени на насилие всяка година.

- Ориентираме се към нашите основни ценности, които са залегнали във всички организационни политики: сърдечност, отдаденост, окуражаване и даване на възможности.
- КОНКОРДИЯ се ръководи от Международните конвенции за правата на детето и правата на човека и от инициативата на Европейската комисия Европейската гаранция за детето. Ние допринасяме за създаването на едно отворено, устойчиво и обединено общество.

1.2. Изявление на КОНКОРДИЯ Социални проекти относно закрилата на детето

КОНКОРДИЯ дава възможност на децата да се радват на щастливо и здравословно детство. Работата на организацията се основава на **Конвенцията на ООН за правата на детето** (UNCRC, 1989 г.). Всички организации на КОНКОРДИЯ отстояват и споделят общия ангажимент да защитават децата от всички форми на физическо, икономическо и психологическо насилие, negliжиране, малтретиране и експлоатация, включително сексуално насилие² и трафик на деца. Работата на КОНКОРДИЯ има за цел да защитава всички права на децата, както е предвидено в Конвенцията на ООН за правата на детето, както и в националното законодателство за насърчаване и зачитане на правата на децата в страните, в които се предлагат нашите услуги. Във всички действия, които предприемаме със и за деца, КОНКОРДИЯ се ангажира да защитава децата и да докладва и реагира на всяко предполагаемо насилие, като предприема необходимите мерки, както е предвидено във вътрешните национални политики и процедури, независимо от източника на сезиране и предполагаемия извършител. Принципът *да не се вреди* е основен принцип във философията на организацията.

Целта ни е 100% от докладваните случаи по закрила на детето в КОНКОРДИЯ да бъдат разследвани и да се приложат адекватни мерки.

1.3. За този документ

Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ е разработена чрез процес "отдолу нагоре" и в резултат на многобройни консултации с деца, юноши, членове на техните семейства, колеги, ръководители, доброволци и партньори, защото ние ценим техните мнения, убеждения, чувства и опит. Политиката се корени в нашата мисия, ценности, подходи и услуги, поради което трябва да бъде уважавана и спазвана от всички служители, доброволци, членове на Управителния съвет, дарители, посетители, както и от децата и юношите в услугите на организацията. Политиката е разработена, за да гарантира най-високите стандарти на професионално и лично поведение, така че да не се причинява вреда на децата и юношите по време на участието им в дейности, проекти и програми в организацията.

2. Принципи, залегнали в основата на Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ

² Конвенция на ООН за правата на детето (1989 г.), член 19

Закрилата на децата представлява отговорността на организацията да гарантира, че нейният персонал, организационни дейности и програми не излагат децата на риск от никакъв вид вреда и злоупотреба, и че всички опасения на организацията относно безопасността на децата в общностите, в които работи, се докладват на съответните органи.

"Не причинявай вреда" е принцип, който се използва в хуманитарния сектор, но може да се приложи и в областта на развитието. Той се отнася до отговорността на организациите да сведат до минимум вредите, които могат да причинят по невнимание в резултат на своите организационни дейности.³

Следните принципи са в основата на тази Политика:

- Всички деца и юноши, участващи в нашите дейности, проекти и програми, имат еднакво право на закрила от всякакви форми на насилие и винаги се има предвид техният най-добър интерес и благополучие;
- Всички деца и юноши знаят своите права и отговорности спрямо другите;
- Всички деца и юноши са питани и зачитани при взимането на решения, които ги засягат, и тяхното мнение се приема за основна отправна точка;
- Ние ценим и уважаваме всички деца в контекста на тяхната собствена култура, религия и етническа принадлежност;
- Работим за децата в партньорство с властите, училищата, детските градини и други неправителствени организации. Партньорствата ни се осъществяват на основата на доверие, прозрачност и дългосрочност, поради което очакваме от всички наши партньори подход, който да не вреди на децата.

Управление на случаи по Закрила:

3. Цели на Политиката за закрила на детето

КОНКОРДИЯ работи с уязвими деца и юноши и във всички наши дейности и взети решения ние се ръководим от най-добрия интерес на детето като основна отправна точка.

³ Коалиция "Да запазим децата в безопасност" 3: www.keepingchildrensafe.org.uk

Услугите, които предоставяме за децата в националните организации, функционират в съответствие с националните правни разпоредби.

Целите на Политиката са:

- Да се гарантира, че 100% от случаите се разследват, прилагат се подходящи мерки и се осигурява безопасността на засегнатите страни;
- Да има обучен и информиран персонал и доброволци относно етичното поведение спрямо децата, за предотвратяване на нарушаването на правата на децата, да могат да разпознават всякакви признаци на злоупотреба с деца и да докладват за тях;
- Да се спазват правата на децата и да се осигури безопасна и надеждна среда за тях от всички лица, които си сътрудничат с КОНКОРДИЯ в качеството им на членове на Управителния съвет, консултанти, доставчици на услуги, партньори, спонсори и дарители, гости и посетители, журналисти, аниматори или придружаващи лица;
- Всички участници в програмите на КОНКОРДИЯ да бъдат информирани за своите права и да спазват подходящо поведение спрямо своите връстници, колеги, доброволци и членове на семейството;
- Да бъдем безопасна за децата организация, ангажирана в борбата срещу насилието над деца, и да предоставяме гаранции на родителите, донорите и широката общественост за качеството, ефективността и отчетността на нашата работа;
- Да гарантираме, че всеки случай на насилие и злоупотреба с деца се докладва незабавно, без значение дали става въпрос за предполагаем или действителен случай;
- Да създадем и поддържаме надеждни механизми за докладване и обратна връзка, за да предотвратим всякакъв вид вреда на децата в организацията и извън нея.

Политиката за закрила на детето допълва всички политики и процедури на нашата организация и е придружена от подробен Наръчник към Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ като основен документ с насоки за прилагане на Политиката на практика.

4. Приложимо законодателство

Политиката на КОНКОРДИЯ за закрила на детето се основава на следните конвенции, насоки и закони:

- Конвенция на ООН за правата на детето, 1989⁴ г.
- Стандарти за закрила на детето, определени от коалицията "Да запазим децата в безопасност", 2014 г.
- Декларация на ООН за премахване на сексуалното насилие и експлоатация, 2017 г.
- Насоки на Организацията на обединените нации за алтернативна грижа за деца, 2010 г.
- Европейска комисия, Европейска програма за миграцията, 2015 г.
- Конвенция на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, известна още като "Конвенцията от Ланзароте", 2007 г.
- Национално законодателство за правата на децата от Австрия, България, Косово, Молдова и Румъния
- Конвенция на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW). Тя не обхваща пряко защитата на децата от насилие, но набляга на премахването на дискриминацията срещу жените по семейни въпроси, като дава приоритет на най-добрия интерес на децата; Обща препоръка № 35, която подчертава правото на живот и неприкосновеност на жените и децата и дава приоритет на най-

⁴ Датата на подписване от Австрия, Германия и Румъния е 26 януари 1990 г.; България го подписва на 31 май 1990 г., Република Молдова го ратифицира на 26 януари 1993 г., а Република Косово - на 27 юни 2019 г.

добрия интерес на детето в съдебните производства, свързани с правата на извършителите.

- Конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Истанбулска конвенция). Това е първият правно обвързващ европейски инструмент за борба с насилието срещу жени и момичета, който признава децата за жертви на домашно насилие, задължава провеждането на кампании за повишаване на обществената осведоменост относно различните форми на насилие, които оказват влияние върху децата, изисква специализирани услуги за подкрепа на жени жертви и техните деца, предвижда мерки за защита на деца, станали свидетели на насилие, и настоятелно призовава за отчитане на въздействието на насилието при определяне на мярката задържане под стража, осигуряване на оценка на безопасността и управление на рисковете, свързани с повтарящо се насилие, включително оценка на достъпа на извършителя до огнестрелно оръжие.
- Харта на основните права на ЕС. В нея се разпорежда закрила и грижа за благосъстоянието на децата, като се подчертава правото им да бъдат изслушвани и мнението им да бъде зачитано в зависимост от възрастта и зрелостта им, като същевременно се дава приоритет на най-добрия интерес на детето във всички действия, свързани с правата на децата.
- Директива на ЕС за правата на жертвите (Директива 2012/29/ЕС). С нея се гарантират правата и закрилата на всички жертви на престъпления, като специално се отчитат нуждите на жертвите на насилие, основано на пола, и на децата жертви; с нея се утвърждава правото на децата да бъдат изслушвани в наказателното производство, гарантира се неприкосновеността на личния им живот и се приема, че децата, преживели насилие, имат специфични нужди от закрила поради своята уязвимост, като се насърчават действия за повишаване на осведомеността в сътрудничество с гражданските организации с цел намаляване на рисковете от вторична виктимизация, заплахи и отмъщение.
- Директива на ЕС за борба със сексуалното насилие и сексуалната експлоатация на деца, както и с материалите, свързани със сексуално насилие над деца (Директива 2011/92/ЕС). Тя се фокусира върху предотвратяването на такива престъпления, установяването на минимални стандарти при дефиниране на престъпленията и наказанията за извършителите и осигуряването на закрила на децата жертви с цел ефективна борба и предпазване от сексуално насилие и сексуална експлоатация.
- Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето 2022-2027 г. В нея се набляга на правосъдието, съобразено с интересите на децата, като се настоява за адаптиране на правните процедури към специфичните нужди на децата и за предотвратяване на повторното им травмиране и виктимизиране, като се подчертава значението на рамка, която дава приоритет на благосъстоянието на децата в рамките на съдебните производства.

5. Определения

Закрилата на детето е закрилата на децата от насилие, експлоатация, злоупотреба и пренебрегване, както е посочено в чл. 19 от Конвенцията на ООН за правата на детето, където се подчертава, че държавите членки трябва да имат подходящи закони за забрана на насилието и да прилагат административни, социални и образователни мерки за закрила на децата. В настоящия контекст терминът означава задължението на организацията и нейните служители, сътрудници и доброволци да защитават децата, за които се грижат, от нанасяне на умишлена или неумишлена вреда. Закрилата на детето е част от цялостния процес на закрила, който организацията прилага, за да предотврати вредата за децата и да реагира в случаи на вреда.

Според определението, съдържащо се в член 1 от Конвенцията на ООН за правата на детето: "Дете е всяко човешко същество, ненавършило 18 години, освен ако съгласно приложимото за детето законодателство пълнолетието не е настъпило по-рано". Въпреки това настоящата Политика се прилага за младежи над 18 години, които участват в услугите на КОНКОРДИЯ, съгласно националното законодателство за насърчаване и защита на правата на детето.

"Насилие над деца" са "всички форми на физическо или психическо насилие, нараняване и злоупотреба, пренебрегване или negliжиращо отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуална злоупотреба", съгласно член 19 от Конвенцията на ООН за правата на детето. В Световния доклад за насилието и здравето (2002 г.) насилието срещу деца се определя като "умишлено използване на физическа сила или власт срещу дете, под формата на заплаха или реално действие, от страна на индивид или група, което води или има голяма вероятност да доведе до действителна или потенциална вреда за детското здраве, оцеляване, развитие или достойнство".

КОНКОРДИЯ определя насилието над деца като всяка форма на физическа и психологическа (умствена или емоционална) вреда на деца, сексуално насилие, пренебрегване, тормоз, икономическа експлоатация, трудова експлоатация, сексуална експлоатация, отвличане и/или изчезване, рискована миграция, трафик, насилие или съблазняване в интернет, материали и източници на (сексуална) злоупотреба с деца, сексуална злоупотреба с изображения, която включва офлайн и онлайн споделяне без съгласие на истински или фалшиви изображения или видеоклипове. Насилието над деца може да се извършва в семейството, училището, здравната система, системата за специализирана закрила на детето (приемна грижа, домове от семеен тип, центрове за настаняване), други услуги като детски градини, читалища и извънкласни занимания, онлайн, в (масовите) медии, по време на дейности в свободното време, пътувания или лагери. То включва насилие, упражнявано върху деца от възрастни (родители и настойници), както и насилие между връстници. Освен това включва и деца, които са свидетели на насилие в изброените по-горе медии. **Насилствената дисциплина въщи (в семейството или в алтернативни форми на грижа) е най-често срещаната форма на насилие**, преживявана от децата. Много възпитатели разчитат на използването на насилствени методи, както физически, така и психологически, за да накажат нежеланото поведение и да насърчат желаното. Не е задължително настойниците да използват този вид дисциплина с преднамереното намерение да навредят на детето или да го наранят, но те го правят поради гняв, разочарование, неразбиране или непознаване на ненасилствените методи за възпитание на детето.

6. Превантивни действия

КОНКОРДИЯ се ангажира да създаде безопасна среда за децата и да гарантира тяхното благополучие и най-добрия им интерес. Един от ключовите акценти в нашата работа е повишаването на осведомеността и превенцията, които на първо място намаляват риска от насилие над деца. Тази Политика, заедно с процедурите за нейното прилагане (както са определени в Наръчника за закрила на детето на КОНКОРДИЯ), се прилагат широко сред нашите служители, доброволци, партньори и деца и са интегрирани тясно в нашата организационна култура. Специално внимание се отделя на случаите на тормоз и насилие между връстници. Тези случаи се проучват внимателно с подкрепата и на двете участващи страни.

6.1. Човешки ресурси

Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ се прилага за всички служители, членове на Управителния съвет, доброволци и сътрудници, както и за експертите на срочен договор или непълнен работен ден, които са свързани с организацията в качеството си на служители или ръководство и които са обвързани с доброволчески, граждански или трудови договори с КОНКОРДИЯ.

6.1.1. Персонал

Политиките на КОНКОРДИЯ в областта на човешките ресурси въвеждат конкретни мерки, за да гарантират прилагането на принципите на Политиката за закрила на детето на всички нива. Започвайки от етапа на набиране на персонал, ние популяризираме и заявяваме **нулевата толерантност** на КОНКОРДИЯ към насилието над деца, като я посочваме в обявите за работа⁵. Във всяка длъжностна характеристика на КОНКОРДИЯ ясно се посочва забраната за злоупотреба с деца и в приложение се съдържа нашият Кодекс за поведение.

Насоките на КОНКОРДИЯ за подбор на служители са задължителни за всички държави, в които оперира. Това включва, наред с другите мерки, изискване за предоставяне на свидетелство за съдимост и медицинско свидетелство и препоръки от предишни работодатели. За длъжностите, които включват пряка работа с деца, задължително се провежда второ интервю и период на наблюдение. Освен това индикаторите за ефективност в областта на закрилата на детето позволяват на организацията да проследява изпълнението на разпоредбите от всички служители. Тези показатели се наблюдават на всеки шест месеца.

През първите шест седмици на работа всички нови членове на екипа на КОНКОРДИЯ преминават интензивна програма за обучение, която се състои от сесии за обучение относно ролите и отговорностите, нуждите на децата, как да разпознават признаците на злоупотреба и какви механизми за докладване съществуват. В случай на нарушение на Политиката за закрила на детето или Кодекса за поведение организацията си запазва правото да прекрати незабавно договора на служителя. При случаи на насилие над деца организацията е длъжна да информира съответните органи.

Всички нови служители, както и сътрудниците на граждански договори или договори за услуги, са задължени да участват в сесия за Политиката за закрила на детето като част от периода на обучение. Настоящите служители и сътрудници участват в редовни информационни и обучителни сесии относно Политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение. Всяко нарушение на Кодекса за поведение или всяко поведение, което е в противоречие с настоящата Политика, се разследва и се предприемат мерки съгласно Политиката за човешките ресурси, Правилника за вътрешния ред и националното законодателство. Това може да доведе до наказания, временно отстраняване или уволнение.

КОНКОРДИЯ назначава съответните **Национални координатори по закрила на детето (НКЗД)** във всеки национален офис, чиято роля е да следят отблизо изпълнението на разпоредбите за закрила на детето на място. НКЗД са първата точка за контакт за участниците в програмата и служителите по отношение на въпроси и проблеми, свързани с Политиката за закрила на децата. Определените НКЗД провеждат въвеждащо обучение за всички нови служители и доброволци, водят детайлна отчетност по темите за закрила на детето, провеждат редовни срещи с Международния координатор по закрила на детето⁶ и получават актуална информация по време на семинари. В случай че НКЗД временно не е на разположение, във

⁵ За наемане на работа кандидатите представят свидетелство за съдимост и резултата от медицинско свидетелство за работа в съответствие с правните разпоредби, приложими в тази област на дейност.

⁶ Профил на ролята на Международния координатор по закрила на детето на КОНКОРДИЯ:

https://www.concordia.or.at/fileadmin/user_upload/DACH/Files/CONCORDIA-RoleProfile-InternationalChildProtectionOfficer.pdf

всеки център има назначено Доверено лице, определено индивидуално за и от всяко дете. Довереното лице е служител на КОНКОРДИЯ, с когото детето се чувства удобно да говори, в случай че се чувства несигурно в определена ситуация или в присъствието на определен човек. Довереното лице е длъжно да съобщи на НКЗД за потенциални твърдения за злоупотреба и опасения за безопасността и заедно да вземат решение за последващите стъпки и вътрешното разследване.

6.1.2. Доброволци

КОНКОРДИЯ следва вътрешни насоки за подбор на доброволци, включително изискване на свидетелство за съдимост и медицинско свидетелство от бъдещите доброволци, както и на препоръки от предишни работодатели или учители. Всички доброволци са длъжни да прочетат и подпишат документ за приемане и разбиране на Политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение на КОНКОРДИЯ. През първите шест седмици от назначението си доброволците преминават интензивна програма за обучение, в която се запознават с вътрешните роли, отговорности и ограничения, нуждите на децата, разпознават признаците на злоупотреба и се запознават с механизмите за докладване. Ако доброволецът не се държи в съответствие с настоящата Политика и Кодекса за поведение, КОНКОРДИЯ си запазва правото да прекрати договора му за доброволческа дейност във всеки един момент.

6.1.3. Членове на Управителния съвет

Всички членове на Управителния съвет на КОНКОРДИЯ се ангажират да изпълняват Политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение на организацията. Те носят цялостната отговорност да наблюдават и гарантират прилагането на Политиката в рамките на националните организации. Веднъж годишно Управителният съвет получава доклад за закрилата на детето, изготвен от националните ръководства с подкрепата на НКЗД и обобщен и приет от Международния координатор по закрила на детето. Анализиранияте резултати са последвани от годишен план за действие за закрила на детето, който се следи на тримесечна база.

6.1.4. Повишаване на осведомеността, обучение и надзор

КОНКОРДИЯ гарантира, че Политиката за закрила на детето е точно разбрана от всички, за които се отнася. Политиката е преведена на езиците на националните организации (включително на украински език поради скорошните събития). Обучението и надзорът са от съществено значение за закрилата на децата в организацията, поради което всички нови служители, изпълнители на граждански и служебни договори, експерти на срочен договор или непълнен работен ден, доброволци и членове на Управителния съвет преминават обучение за организационната Политика за закрила на детето. Те получават задълбочено обучение, съобразено с конкретните им роли и отговорности по отношение на децата, в рамките на първите три месеца от назначаването им.

За настоящите служители/доброволци/експерти/сътрудници е извършен анализ на обучението с цел да се разберат и определят изискванията за обучение, които ще им позволят да изпълняват и прилагат разпоредбите на Политиката за закрила на детето и процедурите за нейното прилагане. Беше разработена задълбочена програма за обучение, съобразена с установените потребности от обучение. Всички служители трябва да познават ролите, отговорностите и механизмите за предотвратяване на злоупотреба с деца и за докладване и реакция при твърдения за злоупотреба с деца. В портфолиото на организацията са включени широк набор от дейности за изграждане на капацитет и събития за обмен, като всички служители се насърчават да участват активно.

За всички служители се организират годишни обучения и информационни сесии по въпросите на закрилата на децата, включително за повишаване на осведомеността и за механизма за докладване на инциденти. Освен това служителите с конкретни отговорности по отношение на децата непрекъснато се възползват от програма за супервизия, която включва различни казуси и решения и обсъжда подходи и предизвикателства. С подкрепата на децата и юношите беше разработена политика, съобразена с нуждите на децата⁷. Децата получават редовни информационни сесии, съобразени с тяхната възраст и ниво на разбиране. Документът е придружен от видеоклип⁸, насочен към най-малките и фокусиран върху основните права на децата. И двата материала са достъпни на езиките на националните организации. Задължително изискване за сключване на споразумение за партньорство с КОНКОРДИЯ е ангажирането с политиката на **"нулева толерантност към насилието"**. КОНКОРДИЯ гарантира, че всички, свързани с организацията, имат ясно разбиране за насилието и всички негови последици върху психическото и физическото развитие на децата и тяхното емоционално благополучие.

6.2. Изграждане на проекти и програми, безопасни за деца

6.2.1. Подход, насочен към детето

Ангажирането на децата и юношите в процесите, дейностите и решенията, които ги засягат, е основна характеристика, която прави нашите проекти и програми по-ефективни и отговарящи на индивидуалните нужди на децата. Насърчаваме участието на децата и младежите, като им предлагаме възможността да бъдат организирани в детски съвети, където могат да се научат как да говорят за себе си и да участват във вземането на решения, касаещи живота им.

Очакваме от нашите служители да наблюдават децата и да разговарят с тях, за да намалят броя на случаите, в които децата се страхуват да говорят за тормоза или дискриминацията, които се случват на тях или на техни връстници в училище или в квартала. В тази връзка спазваме следните принципи, когато става въпрос за работа с деца:

- **Детето само решава за собственото си тяло:** Възрастните трябва да се научат да уважават телата на децата и да не ги докосват, прегръщат, целуват или повдигат по своя инициатива, без да обръщат внимание на вербалните или невербалните знаци на детето и без неговото съгласие. Детето има право да приема подаръци, без да се налага да прегръща и целува дарителя в замяна. Децата трябва да бъдат научени, че са уникални и обичани и че имат право да решават за собственото си тяло и да казват "не" на нежелани докосвания.
- **Чувствата на детето са валидни и важни:** Децата трябва да знаят, че имат право и могат да се чувстват различно от своите родители, възпитатели, други възрастни или връстници. С това знание и отчитайки собствените си чувства, за тях е по-лесно да избягват неприятните моменти, без да изпитват страх, че ще бъдат отхвърлени. Ключова стъпка към защитата от сексуално насилие е да се насърчават децата да изразяват неприятните си чувства. Частите на тялото и действията трябва да се назовават точно и без вредни табути. По този начин можем своевременно да разпознаваме действията, които детето преживява като смущаващи и неприятни, и да реагираме на тях по подходящ начин. Децата трябва да бъдат подкрепяни да определят сами кои докосвания са приятни за тях и кои не.

⁷ Политика за закрила на детето на КОНКОРДИЯ - версия за деца:

https://www.concordia.or.at/fileadmin/user_upload/DACH/Files/Kinderschutzrichtlinie/ CPP-childfriendly.pdf

⁸ Видео за правата на децата на КОНКОРДИЯ: <https://youtu.be/6mS2E2waXyk>

- **Децата имат право да казват "не"**: Децата трябва да се научат да разбират нуждите си и да определят границите си в ежедневни ситуации. Възрастните трябва да им дадат възможност да правят това и да спазват тези граници, за да ги подготвят да се защитават от всякакви заплахи. Разбира се, трябва да обърнем внимание на ситуации, в които близкият физически контакт може да бъде неприятен, но неизбежен, като например посещение при лекар. Когато децата се научат да определят собствените си граници, те се научават да зачитат и границите на другите.
- **Има добри и лоши тайни**: Важно е да научим децата и да им помогнем да разберат разликата между детските тайни (изненади, шеги с връстници) и изнудването и подкупването. Децата трябва да бъдат насърчавани да споделят притеснителни или тревожни тайни, които са им били поверени, без да се чувстват виновни.
- **Къде да потърсят помощ**: Децата често се оказват в ситуации, в които не могат да се справят сами. Те често се обръщат към възрастни, които може да не приемат думите им сериозно или да не им повярват. Децата трябва да бъдат насърчавани да не се отказват и да търсят подкрепа. Те трябва да знаят, че е тяхно право да потърсят помощ и трябва да са наясно къде могат да я намерят, например в лицето на НКЗД или в Довереното лице.
- **Детето не е виновно**: Децата, които са малтретирани, често изпитват чувство на вина, наложено от извършителя, така че да не говорят за преживяното насилие. Най-добрият интерес на детето трябва да бъде от първостепенна важност по всички въпроси, които го включват или засягат. Ако е налице проблем, свързан със закрила, хората трябва да бъдат включвани само при необходимост да бъдат информирани.

6.2.2. Оценка на риска

КОНКОРДИЯ се ангажира да планира, разработва и изпълнява проекти и програми, които са безопасни за всички участващи деца и служители. По време на етапа на планиране на нови проекти ние извършваме оценка на нуждите и на риска заедно с участниците в програмата и общностите. Като следваща стъпка предприемаме действия за намаляване на риска, преди да бъде взето окончателното решение за създаване на нова услуга. След това периодично се извършват оценки на риска, за да се направят необходимите корекции, когато е необходимо. Освен това оценката на риска се извършва преди всякакъв вид дейности, които могат да навредят на децата, например екскурзии или лагери. Ако рискът е твърде висок и не може да бъде намален, по-нататъшното изпълнение на проекта или дейността се спира. Решението за това се взема от ръководството на организацията.

6.2.3. Създаване на нови проекти

Когато се създават проекти, трябва да се ангажират всички заинтересовани страни: деца, семейства, общности, местни власти и други публични органи за вземане на решения. Следва да се спазват националните стандарти за социални услуги, когато те съществуват и са правно обвързани. Трябва да има ясни критерии за допустимост на потребителите и определен максимален капацитет за всяка услуга. Не се допуска дискриминация, основана на етническа принадлежност, религия, пол и други при определяне на критериите за допустимост на участници в програмата. Всички услуги и съответните дейности са представени на всички потребители на програмата. **Провежда се подробен семинар за правата и отговорностите на потребителите и с тях се подписва договор за предоставяне на услуги в съответствие с правните разпоредби на всяка държава.** Съгласието на родителите/настойниците/законните представители и на детето трябва да бъде взето в писмен вид веднага след започването на нови проекти или дейности. Също така, както детето, така и родителят/настойникът/законният представител се информират за това как могат да съобщят за всяко нарушение на правата на

детето и за възможните последици от такива действия (телефонен номер на организацията, Доверено лице във всеки център и данни за контакт с НКЗД.

6.2.4. Партньори

Когато избираме партньори за нашите проекти, проверяваме дали в предишните им дейности е имало нарушения, дали имат добра репутация, етичен кодекс за служителите си или собствена политика за защита на децата. Освен това всички споразумения за партньорство и договори за услуги включват етични аспекти и задължения по отношение на закрилата на децата. Ако обхватът на партньорството или на договорените услуги включва пряк контакт с деца, Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ и Кодексът за поведение трябва да бъдат приети и подписани преди започване на дейностите. В случай че по време на изпълнението на партньорството или на договорените услуги се появят твърдения за инцидент или нарушение на правата на децата, КОНКОРДИЯ си запазва правото да проведе разследване и незабавно да прекрати сътрудничеството с партньора.

6.3. Медии и комуникации

КОНКОРДИЯ се ангажира да извършва всички свои комуникационни дейности, като поставя на първо място безопасността на участниците в програмите си. Политиката на КОНКОРДИЯ за закрила на детето, Международният кодекс за поведение и Насоките за визуално разказване на истории⁹ служат като основа за този ангажимент. При всички дейности по комуникации и фондонабиране ние се ангажираме да защитаваме личния образ на детето, неговата неприкосновеност и достойнство. За всички деца, които са под наша грижа или в която и да е услуга на организацията, трябва да има формуляр за съгласие за снимане, подписан от родител/настойник/законен представител, преди да бъдат направени каквито и да е кадри с тях (снимки или видеоклипове). Съответно при събития, на които присъстват средствата за масово осведомяване, родителите/настойниците/законните представители трябва да бъдат предварително информирани за темата и целта на заснемането. Всички снимки на деца, направени за организационни цели, трябва да зачитат достойнството на детето: истинското име на детето не трябва да се разкрива в никакви публични документи. За целите на комуникацията и набирането на средства е за предпочитане да се използват снимки от банката със снимки, за да се избегне качването на реални изображения на децата в интернет и социалните медии. Особено в случаите, когато комуникационните материали съдържат чувствителна информация за детето, трябва стриктно да се избягва използването на реално изображение (деца в кризисни центрове). При всяко събитие, в което участват журналисти, те ще бъдат информирани за вътрешните правила на КОНКОРДИЯ относно кадрите с деца и ще бъдат помолени да се придържат към правилата на организацията за визуално разказване на истории. Преди да бъдат публикувани външните материали, те трябва да бъдат одобрени от експертите по комуникация на организацията, а в някои случаи и от Международния координатор по закрила на детето.

Личните истории на децата, използвани за целите на отчетите, комуникацията или набирането на средства, трябва да напомнят не само за проблемите, с които са се сблъскали, но и за силните страни и подкрепата, които са намерили или могат да намерят, за да ги преодолееят. Не молим децата да рекламират определена марка на дадена компания в замяна на дарение, например снимки, на които носят шапки с лого на компанията. Децата могат да се снимат, носейки по свой избор елементи от облеклото с логото на компанията, но това не е свързано с очаквания за получаване на дарения. КОНКОРДИЯ забранява на служителите, членовете на Управителния съвет, доброволците, посетителите и други лица, които са в контакт с нашите деца, да публикуват в социалните медии или други медийни канали неофициални снимки или

⁹ Насоки за визуално разказване на истории на КОНКОРДИЯ:

https://www.concordia.or.at/fileadmin/user_upload/DACH/Files/Visual_Storytelling_Guideline_ex2023.pdf

видеоклипове на децата, с които са се срещнали в организацията,. Позволено е само да се харесват или споделят официални публикации на организацията. Не е разрешено "отбелязването" на деца в снимки или видеоклипове. Юношите също така се обучават да не споделят официални публикации на КОНКОРДИЯ и да не се отбелязват на снимките. На служителите не е позволено да бъдат приятели с деца и юноши, които ползват каквито и да било услуги на КОНКОРДИЯ, чрез профилите си в социалните мрежи. Не се допуска обмен на лична информация и снимки между служителите на КОНКОРДИЯ и участниците в програмите на КОНКОРДИЯ. Акаунтите в социалните медии трябва да се използват като възможност за повишаване на осведомеността относно безопасността в интернет и за обучение на младите хора относно начините за безопасно използване на информационните технологии.

6.4. Източници на средства

Източниците на средства на КОНКОРДИЯ се проверяват за съответствие с нашите ценности. Търсим финансова подкрепа от компании или големи дарители, чийто имидж, поведение и продукти не вредят на децата, семействата и общностите. Ето защо не приемаме и не търсим финансова подкрепа от компании, които произвеждат или разпространяват продукти за масово унищожение, продукти, причиняващи вреди на здравето или околната среда (тютюнева промишленост, производство на спиртни напитки, оръжейна промишленост, индустрии, използващи сексуално съдържание или изображения), или са замесени в скандали, свързани с използване на детски труд, корупция и пране на пари¹⁰. КОНКОРДИЯ не може да носи отговорност за получаването на дарения от дружества или фондации, които крият своите незаконни дейности и не могат да бъдат идентифицирани в резултат на стандартната ни проверка на публични източници. В случаите, когато бъдат публично разкрити етични нарушения на някой от дарителите, Управителният съвет трябва да вземе решение за бъдещите действия.

6.5. Посетители

Всички посещения в организацията трябва да се планират предварително, като се вземе предвид графикът на децата. Преди посещението посетителите трябва да предоставят списък с имената, функциите си и компаниите, с които са свързани. Този списък следва да бъде изпратен предварително на вниманието на отговорното лице: координатор на проекта, експерт връзки с обществеността или изпълнителен директор. Посетителите трябва да бъдат предварително информирани за дейностите, които се извършват в съответните услуги, и за всички специални разпоредби. Посетителите ще бъдат придружавани от служители на КОНКОРДИЯ по време на цялото посещение в услугите, като се гарантира спазването на всички вътрешни разпоредби. От посетителите се очаква да спазват датата и часа на планираното посещение, да спазват указанията на придружаващия персонал на КОНКОРДИЯ, да се отнасят с уважение и достойнство към децата и техните семейства, да не обменят данни за контакт и да не общуват с децата извън услугата, да не проявяват фаворизиране на определено дете, да не правят снимки или видеоклипове на отделно дете без разрешение на семейството или организацията, да избягват неподходящ език или поведение пред децата, да не поставят етикети на децата, да не ги обиждат или да изразяват дискриминационна позиция спрямо тях. Освен това на всеки посетител е забранено да влиза при никакви обстоятелства в личното пространство на децата (бани, спални помещения). По принцип външните посещения трябва да бъдат ограничени във възможно най-голяма степен. Всякакви лични подаръци са забранени. Официалните дарения в натура трябва да бъдат съгласувани с КОНКОРДИЯ и документирани в писмен вид.

¹⁰ Виж "Стратегия на КОНКОРДИЯ за бизнес сътрудничество" - Щутгарт, 28 декември 2017 г.

6.6. Използване на информационни технологии

КОНКОРДИЯ регулира информационната и онлайн безопасност в съответствие с нашите ценности и законови изисквания. Предоставяме насоки на персонала и доброволците, както и на децата и юношите, за да осигурим подходящо и безопасно използване на информационните технологии, включително социалните медии.

На всички ИТ продукти са инсталирани филтри и блокиращ софтуер, за да се гарантира, че чрез интернет връзката на организацията служителите/доброволците и децата нямат достъп до сайтове с неподходящо или престъпно съдържание, като например такива, представящи сексуално поведение или съдържание, свързано с насилие. Забранени са всякакви случаи на проникване, незаконно използване, изтегляне или създаване на неприлични изображения на деца, кибертормоз, кибер ухажване (grooming) или използване на информационните технологии за злоупотреба с дете. Такива случаи ще бъдат разследвани и ще бъдат предприети мерки срещу замесените служители или доброволци.

Ние признаваме, че използването на информационни технологии е много важно за образованието и развитието на децата, и ги подкрепяме с устройства и интернет връзка. В същото време трябва да защитаваме децата, когато са онлайн. По тази причина редовно ги информираме за рисковете от използването на интернет, също и по отношение на това кое е законно и кое не, и изискваме от тях да докладват за всяка неподходяща онлайн комуникация.

7. Ответни действия

7.1. Докладване и отговор на твърдения за насилие над деца

КОНКОРДИЯ обработва сигналите за злоупотреба с деца, като се съобразява преди всичко с най-добрия интерес на детето и неговото психологическо и физическо благополучие. Първата мярка е да се гарантира безопасността на детето и да се осигури цялата необходима незабавна подкрепа. Всеки възрастен от нашата организация, който стане свидетел на вредно поведение спрямо дете или разпознае признаци на злоупотреба с деца, трябва незабавно да съобщи за това на Националния координатор по закрила на детето (НКЗД). Всеки сигнал за злоупотреба се разглежда задълбочено вътрешно и в зависимост от случая влиза в сила съответен механизъм за докладване. Отговорност на НКЗД е да приложи правилно адекватните стъпки и, ако е необходимо, да се свърже незабавно с националните органи за закрила и правоприлагащите органи. В случай на проверен за достоверност случай на злоупотреба се започва официално разследване, като се спазват националните разпоредби.

Не се предприемат и не се разрешават никакви ответни или наказателни действия срещу всеки, който добросъвестно съобщава съмнение за свързан със закрила на детето случай.

Диаграма на механизма за докладване на КОНКОРДИЯ:

Националните и международните директори са отговорни за спазването на принципа за закрила на детето в организацията и за прилагането на Политиката за закрила на детето в рамките на тяхната организационна отговорност. Веднъж годишно Международният координатор по закрила на детето представя на Международния управителен съвет годишен доклад, който съдържа всички въпроси, свързани със закрилата на детето във всички национални организации на КОНКОРДИЯ, заедно със статистически данни за твърденията за злоупотреба, случаите на вреда спрямо деца, установените видове злоупотреба, броя на потвърдените случаи и предприетите мерки за възстановяване на безопасността и благосъстоянието на децата, както и вида на приложените санкции.

Самооценката за изпълнението на мерките по Политиката за закрила на детето се извършва за всеки проект/услуга на годишна база, като се спазва образец, съответстващ на стандартите за закрила на децата на [Keeping Children Safe](#). В резултат на това се изготвя годишен национален план за действие, за да се отстранят всички пропуски, установени при изпълнението на Политиката, и да се планират стратегии за намаляване на установените рискове. Процесът на провеждане на самооценката и изработването на националния годишен план се координира от НКЗД. Планът се одобрява от Международния координатор по закрила на детето и от Изпълнителния директор и се представя на Управителния съвет на заседанието за планиране на бюджета.

Политиката за закрила на детето ще бъде преразглеждана на всеки три до пет години или когато промените на ниво (между)национална правна рамка оказват влияние върху нейните разпоредби. Преразгледаната версия се одобрява от Управителния съвет. При измененията се вземат предвид извлечените поуки и предложенията на децата, персонала, доброволците, заинтересованите страни и партньорите, участващи в нашите дейности със и за деца. Процесът на преглед се инициира от Международния координатор по закрила на детето под наблюдението на националните програмни мениджъри и се координира от НКЗД, като в него участват служители по програми, комуникации и фондонабиране от всички национални организации.

8. Кодекс на поведение

Националните организации на КОНКОРДИЯ имат Кодекс на поведение за предоставяне на услуги за деца, както се изисква от закона¹¹. Независимо от това е разработен цялостен Кодекс на поведение, който отразява Политиката за закрила на детето, за да предостави насоки за адекватно и желано поведение на служителите спрямо децата. Разработени са отделни версии за доброволци, сътрудници, посетители, както и версия, подходяща за деца. Освен това КОНКОРДИЯ разработва набор от насоки, които да подчертаят поведението на децата спрямо други деца, като се има предвид, че над определена възраст децата могат да бъдат преследвани и от закона в зависимост от националното законодателство.

Обхватът на Кодекса за поведение има за цел да повиши осведомеността на членовете на персонала и всички партньори на КОНКОРДИЯ и да обърне внимание на значението на организационните ценности, вътрешните разпоредби, стандартите и принципите, очертаващи това, което очакваме от нашите служители и съмишленици. Всяко лице, което е нарушило

¹¹ Изпълнение на стандартите за качество на социалните услуги, предоставяни на деца; Професионални етични кодекси за психолози и социални работници; Разпоредби на законодателството относно превенцията и борбата с домашното насилие (или други видове насилие срещу деца).

Политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение, подлежи на (дисциплинарно, ако е служител) разследване. При необходимост се прилагат разпоредбите на трудовото законодателство и Правилника за вътрешния ред, като например налагане на дисциплинарни наказания или прекратяване на трудовите правоотношения. В случай на опасения за тежки случаи на злоупотреба с деца незабавно информираме правоприлагащите органи за предприемане на съответните правни мерки съгласно наказателното право.

Кодексът на поведение¹² е преведен на всички съответни работни езици и е отпечатан в писмена форма. Всеки служител, член на Управителния съвет, доброволец и заинтересована страна трябва да се запознае с него и да го подпише, за да се ангажира с неговото съдържание. НКЗД ще осигури необходимата подкрепа за разбиране на съдържанието на документа, ако това е необходимо. Кодексът на поведение има за цел също така да защити служителите и другите възрастни, участващи в дейността на организацията, и да предложи подкрепа, ако е необходимо. Кодексът на поведение на организацията и неговата версия, съобразена с интересите на децата, се публикуват на международния и националните уебсайтове на КОНКОРДИЯ с цел видимост.

**За нас правата на детето са стабилна основа
и пътеводна светлина в ежедневната ни работа.**

Ула Конрад, Председател на Управителния съвет

Виена, 2024

¹² Най-важните очаквани или нежелани поведения, свързани със закрилата на детето и включени в Кодекса за поведение, са изброени в приложение 2.

Декларация за ангажираност с Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ

Аз, _____, прочетох и разбрах стандартите и насоките, изложени в Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ.

Съгласен съм с принципите, съдържащи се в нея, и приемам важността на прилагането и насърчаването на политиките и практиките за закрила на детето, съдържащи се в този документ, в качеството ми на служител/доброволец/ сътрудник/ член на Управителния съвет/ партньор/ доставчик на услуги¹³, докато работя или съм свързан с КОНКОРДИЯ.

_____ (Име, презиме, фамилия)

_____ (Длъжност/роля)

_____ (Подпис)

_____ (Дата)

_____ ¹³ Моля, оградете приложимото

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Определения и разпознаване на признаците на насилие

Видове насилие

Физическо насилие е умишлено причиняване на физическа вреда на дете от лице, заемащо отговорна позиция, притежаващо власт или доверие. Това може да включва удряне, шамар, блъскане, ритане, хапане, изгаряне, попарване, разтърсване, хвърляне или побой с предмети като колани, камшици или пръчки. Също така включва отравяне, даване на алкохол или незаконни наркотици на детето, даване или задушаване.

Психологическото насилие включва както емоционално, така и психическо насилие. Емоционалното малтретиране уврежда емоционалното развитие на детето, а психическото - интелектуалното.

Емоционалното насилие се проявява, когато повтарящи се словесни заплахи, критики, подигравки, вкове и липса на любов и привързаност оказват силно неблагоприятно въздействие върху емоционалното развитие на детето. То включва внушаване на децата, че са безполезни, необичани, неадекватни или ценени само докато задоволяват нуждите на друг човек. Емоционалното малтретиране може да включва недаване на възможност на детето да изрази мнението си, умишлено премълчаване или "подиграване" с това, което казва, или с начина, по който общува. То може да се изразява в налагане на неподходящи изисквания към детето, свръхзакрила и ограничаване на изследването и ученето или възпрепятстване на детето да участва в нормално социално общуване. То може да включва виждане или чуване на насилие над друго лице. Също може да се изразява в сериозен тормоз (включително кибертормоз), който често кара децата да се чувстват уплашени или в опасност, или експлоатация и подкупване на деца. Някои видове емоционално насилие присъстват във всички форми на злоупотреба с деца или може да се проявят самостоятелно.

Психическото насилие е форма на насилие, която засяга съзнанието и често кара малтретирания да се чувства безполезен и безсилен. Психическото насилие обуславя трудности при усвояването на основни умения, по-специално дефицити в четенето, езиците и математиката, като засяга интелигентността, паметта, разпознаването, възприемането, вниманието, въображението и моралното развитие.

Сексуалното насилие включва принуждаване на дете или юноша, който е незрял от гледна точка на психосексуалното развитие, да участва в сексуални дейности, включително проституция, независимо дали осъзнава какво се случва. Дейностите могат да включват физически контакт, включително проникващи (т.е. изнасилване) или непроникващи действия (целувки, докосване). Те могат да включват и безконтактни дейности, като например въвличане на деца в изготвянето на материали за сексуална злоупотреба с деца¹⁴ или в гледане на сексуални дейности или сексуални материали, използване на език със сексуален подтекст или насърчаване на децата да се държат по неподходящ за тях начин. Извършителят може да бъде по-голямо или по-знаещо дете или възрастен (непознат, брат или сестра или лице с авторитетна позиция, като родител или настойник). Сексуалното насилие е неразделна част от ранните бракове или ангажирането на деца с цел сексуално общуване, както и сексуален тормоз в случаите на деца, работещи съгласно разпоредбите на трудовото законодателство. Тези контакти или взаимодействия се осъществяват спрямо детето, като се използва сила, измама,

¹⁴ КОНКОРДИЯ не използва термина "детска порнография", тъй като той води до объркване, неразбиране или дори вреди. Материалите, свързани със сексуална злоупотреба с деца, са резултат от подмамване, принуждаване и експлоатиране на деца от своите насилници, и са форма на сексуална злоупотреба с деца. Докато използването на термина "детска порнография" предполага, че тя е подкатегория на законно допустимата порнография, а не форма на злоупотреба с деца и престъпление.

подкупи, заплахи или натиск. Сексуалното насилие може да бъде физическо, вербално или емоционално.

Пренебрегването (неглижирането) се определя като траен провал в удовлетворяването на основните физически и/или психологически нужди на детето, което може да доведе до сериозно увреждане на физическото или когнитивното му развитие. Пренебрегването може да приеме различни форми:

- **Физическо неглижиране или неглижиране на основни нужди:** Този вид пренебрегване се проявява, когато не се задоволяват основните физически потребности на децата (напр. храна, подслон и облекло) и често се проявява като трайна практика. Примерите за физическо лишаване включват отказ на храна и/или вода и оставяне навън под въздействието на природни стихии;
- **Медицинско неглижиране:** При медицинско неглижиране на децата се отказват необходимите медицински грижи, като например пропускане на ваксинации и контролни прегледи, неприлагане на лечение, предписано от лекар, непосещаване на оздравителни програми. Неосигуряването на медицинска помощ за наранено дете или отказът от грижи с цел причиняване на смърт са примери за медицинско неглижиране.
- **Оставяне без надзор:** Оставянето на дете без надзор е налице, когато възрастният, отговорен за детето, не го наблюдава и не го предпазва от нараняване или не възлага на друго лице да наблюдава детето и да го предпазва от нараняване. Този вид пренебрегване може да се проявява постоянно или да се случи само веднъж.
- **Занемаряване на хигиената или средата на отглеждане:** Този вид пренебрегване е свързан както с физическото неглижиране, така и с оставянето без надзор, но се проявява, когато домашната среда на децата е мръсна. Възможно е да се оставя гниеща храна, да има нашествие на плъхове или хлебарки, а децата редовно да идват на училище с мръсни дрехи. Някои специалисти групират занемаряването на средата на отглеждане с физическото неглижиране.
- **Неглижиране на образованието:** Неглижирането на образованието е, когато на децата не се предоставя достъп до образование. Примери за неглижиране на образованието са родителите, които не записват децата за училище, или родителите, които карат децата да остават вкъщи, вместо да ходят на училище, за да не кажат на някого за насилието, което преживяват у дома.
- **Емоционално пренебрегване:** Емоционалното пренебрегване се проявява, когато децата са лишени от емоционалните си нужди: липса на внимание, физически контакт, знаци на привързаност, думи на признателност. Някои примери за емоционално пренебрегване са унижителното отношение към детето, отхвърлянето му или прилагане на особени форми на наказание.

Изооставянето на детето е най-тежката форма на неглижиране.¹⁵

Тормозът¹⁶ е използването на сила, заплаха или принуда за злоупотреба, сплашване или агресивно доминиране над другите, което обикновено се повтаря за определен период от време. Една от основните предпоставки за това е, че насилникът се възприема (или другите го възприемат) като притежаващ по-голяма социална или физическа власт. Тормозът се разделя на четири основни вида: емоционален тормоз (изолиране на индивида от дейностите и социалното включване в неговата група връстници), вербален тормоз (расистки или хомофобски забележки, заплахи, наричане с обидни имена), физически и кибертормоз. Тормозът може да бъде извършван и от група хора.

¹⁵ "Злоупотреба с деца и пренебрегване" - социологическо проучване на национално ниво; Save the Children Romania и Министерството на труда, семейството, социалната защита и възрастните хора в Румъния, 2013 г.

¹⁶ Уикипедия: <https://en.wikipedia.org/wiki/Bullying>

Кибертормозът¹⁷ е форма на тормоз, която се определя като умишлено и повтарящо се увреждане, причинено чрез използване на компютри, телефони и други електронни устройства. Поведението на кибертормоз може да включва публикуване на слухове за дадено лице, заплахи, сексуални забележки, разкриване на лична информация на жертвите или унижителни етикети (т.е. реч на омразата). Лицата, които го преживяват, могат да имат по-ниско самочувствие, повишена склонност към самоубийство и различни емоционални реакции, като например отмъщение, страх, разочарование, гняв и депресия.

Кибер съблазняване (Grooming) е процес на "сприятеляване" с млад човек онлайн "с цел улесняване на онлайн сексуален контакт и/или физическа среща с него с цел извършване на сексуално насилие"¹⁸. Основните цели на кибер съблазняването са да се спечели доверието на детето и да се получат негови интимни и лични данни (често със сексуален характер, като например сексуални разговори, снимки или видеоклипове) с цел заплахи и изнудване за по-нататъшно изпращане на неподходящи материали.

Електронно насилие е, когато някой използва данни или информационни и комуникационни технологии, за да причини на някого умствено, емоционално или душевно страдание. Това включва записване или разпространение на лични снимки или видеоклипове на дете и качване или споделяне на медийно съдържание на дете, което има вулгарно, неприлично, непристойно или сексуално съдържание. То включва също така онлайн тормоз, киберпреследване, хакване на чужди онлайн акаунти, използване на чужда самоличност или проследяване на чужди електронни устройства, както и представяне в невярна светлина, за да накараш някой друг да изглежда зле или да навредиш на репутацията му.

Икономическа експлоатация на дете е използването на детето за работа или други дейности в полза на други лица. Това включва, но не се ограничава до детския труд. Икономическата експлоатация предполага идеята за определена печалба или печалба чрез производството, разпространението и потреблението на стоки и услуги. Този материален интерес оказва влияние върху икономиката на определена единица, независимо дали става въпрос за държавата, общността или семейството. Примери: домашна работа на деца, деца войници и набиране и въвличане на деца във въоръжени конфликти, детско робство, използване на деца в престъпни дейности, включително продажба и разпространение на наркотици, и въвличане на деца във всякаква вредна или опасна работа.

Сексуалната експлоатация на деца с търговска цел¹⁹ е сексуално насилие над дете от страна на възрастен, последвано от заплащане в пари или в натура на детето или на трето лице. Детето се третира като сексуален и търговски обект. Сексуалната експлоатация на деца с търговска цел представлява форма на принуда и насилие срещу деца и представлява принудителен труд и съвременна форма на робство.

Материали, свързани със сексуална злоупотреба с деца²⁰, означават изобразяване на дете, участващо в реални или явно симулирани сексуални действия чрез изображения или видеоклипове, или всяко изобразяване на половите части на дете най-вече със сексуални цели.

Отвлечането на дете²¹ е неразрешено отнемане на дете от грижите на неговите родители или законно назначени настойници. Терминът "отвлечане на дете" обединява две правни и социални категории, които се различават по контекста на извършването им: отвлечане от членове на семейството на детето (т.е. отнемане на детето от родителя, който полага грижи за него, в случай на развод) или отвлечане от непознати лица (т.е. изнудване; незаконно

¹⁷ Уикипедия: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberbullying>

¹⁸ Child Safe Net: <https://www.childsafenet.org/new-page-15>

¹⁹ Въпроси и отговори за сексуалната експлоатация на деца с търговска цел, ECPAT International, 2001 г.

²⁰ Допълнителен протокол към Конвенцията за правата на детето относно продажбата на деца, детската проституция и сексуалното насилие над деца материали, ООН, 2000 г.

²¹ Според Националния център за изчезнали и експлоатирани деца

осиновяване на детето, след като то е било незаконно отнето от родителите; трафик на хора - когато непознат отвлеча дете с намерението да го експлоатира сам или да го продаде в робство, принудителен труд, сексуално насилие или дори незаконна търговия с органи; убийство).

Рискова миграция - За децата, които мигрират, за да избегнат трудни житейски ситуации, насилие или конфликт, миграцията може да представлява възможност за намаляване на рисковете. Други се сблъскват с по-сериозни рискове по време на миграцията или в крайната дестинация. Някои групи деца са уязвими към експлоатация и злоупотреба, включително трафик, поради слабите системи за социална защита. Рисковете, на които е изложено едно дете, често са тясно свързани и се считат за кумулативни. Дете, което вече живее в уязвима ситуация, като бедност, малтретиране или отпадане от училище, се счита за още по-уязвимо, когато се появят допълнителни рискове, като експлоатация или рискова миграция²². Много деца в миграция са изложени на опасности по време на пътуването и в крайната дестинация. Децата се сблъскват с насилие, експлоатация и злоупотреба от страна на хора, с които се сблъскват по време на пътуването и на крайната дестинация, включително работодатели, превозвачи, контрабандисти и трафиканти. Те могат да се сблъскат със значителни нива на безразличие или злоупотреба от страна на държавни служители, включително полиция, гранична охрана, имиграционни служби и персонал в приемни центрове или центрове за задържане. Някои от пътуващите деца губят живота си по време на пътуването от обезводняване, недохранване, задушаване или транспортни произшествия, или се удавят в морето. Небезопасните условия на миграция създават рискове за децата. В допълнение към преживяното насилие, децата рискуват да влязат в конфликт със закона, ако пътуват без необходимите документи, ако се занимават с незаконни или престъпни дейности, за да изкарват прехраната си, или ако са убедени или принудени от други да го направят. В ситуации на постоянно местене или циклична миграция тези условия могат да окажат значително влияние върху благосъстоянието, безопасността и развитието на детето. Тъй като КОНКОРДИЯ ежедневно работи с деца, младежи и семейства с мигрантски произход, ние разработихме допълнението **Закрила на децата при извънредни ситуации на КОНКОРДИЯ**²³, за да гарантираме тяхната безопасност.

Следните признаци могат да бъдат или да не бъдат **признаци** за извършено насилие, но възможността за това трябва да се обмисли и оцени внимателно.

Признаци на възможно физическо насилие

- Всякакви наранявания, които не съответстват на даденото за тях обяснение,
- Наранявания, които се появяват по тялото на места, които обикновено не са изложени на падане или могат да са резултат от груба игра,
- Наранявания, за които не е оказана медицинска помощ,
- Нежелание за преобличане или участие в игри или плуване,
- Натъртвания, ухапвания, изгаряния и счупвания, порязвания, изкълчвания, които не могат да бъдат обяснени със случайно нараняване,
- Втренчване в една точка, т.нар. „празен поглед“
- Страх от връщане вкъщи или от контакт с родителите,
- Саморазрушителни тенденции,
- Агресивност към другите или твърде чести отсъствия, избягване на контакти с другите.

²² Върховен комисариат на ООН за бежанците, Заключение относно децата в риск, Заключение на Изпълнителния комитет, № 107 (LVIII), 2007 г.

²³ Закрила на децата при извънредни ситуации на КОНКОРДИЯ:

https://www.concordia.or.at/fileadmin/user_upload/DACH/Files/CONCORDIA-ChildProtectioninEmergencies.pdf

Признаци на възможно сексуално насилие

- Детето има прекомерно сексуализирано поведение или език, или редовно участва в сексуални игри, несъответни за възрастта му,
- Сексуална активност чрез думи, игра или рисуване,
- Повтарящи се инфекции на пикочните пътища или необясними болки в стомаха,
- Детето е сексуално провокативно или съблазнително по отношение на възрастните,
- Неуместни решения за споделяне на леглата у дома,
- Тежки нарушения на съня със страхове, фобии, ярки сънища или кошмари, които понякога имат явен или завоалиран сексуален подтекст,
- Разстройства на храненето като анорексия или булимия,
- Страх от общуване с възрастни.

Признаци на възможно емоционално насилие

- Депресия, агресия, силна тревожност, промени или понижаване на настроението или поведението,
- Натрапливости или фобии,
- Внезапно изоставане в учебния процес или липса на концентрация,
- Търсене на внимание от страна на възрастните и недобро интегриране в общността на другите деца,
- Нарушения на съня или говора,
- Негативни твърдения за себе си,
- Силно агресивно или жестоко поведение към другите,
- Изключителна срамежливост или пасивност,
- Злоупотреба с наркотици или алкохол,
- Бягства, кражби и лъжи.

Признаци за възможно пренебрегване

- Мръсна кожа, лоша телесна миризма, неизмита, невчесана коса и нетретирани въшки,
- Облекло, което е мръсно, твърде голямо или твърде малко, или неподходящо за метеорологичните условия,
- Често се оставят без надзор или сами,
- Честа диария,
- Честа умора,
- Нелекувани болести, инфектирани порязвания или физически оплаквания, които се пренебрегват от лицето, което полага грижи за детето,
- Често изпитва глад, краде храна,
- Чести закъснения или отсъствия от училище,
- Ниска самооценка,
- Лоши социални взаимоотношения.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: Кодекс на поведение

ПРАВЕТЕ ТАКА:

- Бъдете информирани за това какво представлява насилието над деца и за разпоредбите на Политиката за закрила на детето и прилагайте тези разпоредби в работата си или във взаимодействието си с деца;
- Незабавно да докладвате на НКЗД за всяко съмнение за насилие;
- Отнасяйте се към всички деца еднакво и без дискриминация;

- Поддържайте високи стандарти на лично и професионално поведение;
- Осъзнавайте по-високия риск от злоупотреба в определени ситуации (напр. група от големи и по-малки деца без надзор) и правете всичко възможно, за да елиминирате такива ситуации;
- Като лице, полагащо грижи, наблюдавайте и изслушвайте детето, за да му помогнете. В работата ви винаги трябва да отчитате най-добрия интерес и благополучие на детето;
- Като сътрудник овластявайте децата, обсъждайте с тях техните права, какво е приемливо и неприемливо, какво трябва да правят, за да избягват рискови ситуации, и какво могат да направят, ако има проблем.
- Спазвайте поверителността на личната информация на децата, както и поверителността на техния образ и достойнство;
- Запознайте се с насоките на КОНКОРДИЯ за медиите и комуникацията и използването на информационните технологии за защита на децата;
- Запознайте се с документите на КОНКОРДИЯ за закрила на децата;
- Бъдете добър пример за децата, партньорите и колегите си.

НЕ ПРАВЕТЕ ТОВА:

- Не провеждайте сами разследване и не разпитвайте детето;
- Не причинявайте никаква вреда на децата и предотвратявайте рискови ситуации;
- Никога не оставяйте дете от КОНКОРДИЯ да бъде през нощта в стая с възрастен или да спи в легло с възрастен;
- Не дискриминирате, не засрамвайте и не унижавайте децата, включително не използвайте език, който психически или емоционално насилва детето;
- Не оставайте сами с детето в различни дейности, които могат да събудят у другите съмнения за злоупотреба с него;
- Ако имате индивидуална дейност с едно дете, не затваряйте вратата;
- Не целувайте, не прегръщайте, не галете, не разтривайте и не докосвайте детето неподходящ и нежелан начин по ваша инициатива по никакъв повод;
- Не обсъждайте с колега, доброволец или друг сътрудник на организацията за забелязано от вас неподходящо поведение спрямо дете;
- Не правете снимки и не записвайте видеоклипове с дете, без това да е поискано от организацията и без да имате писменото съгласие на лицето, отговорно за детето – родител/настойник/законен представител;
- Не правете за децата неща, които те могат да направят сами, като например обличане или къпане;
- Не влизайте в приятелски отношения с дете от личните си профили в социалните медии (напр. Facebook); ако връзката се счита за необходима, и ако акаунтите на служителите в социалните медии станат професионални акаунти, не трябва да се публикува лична информация и снимки;
- Не участвайте в комуникация на четири очи с деца или чрез текстови съобщения, мигновени съобщения или чатове, ако това не е свързано конкретно с вашите служебни задължения.